

Activitat econòmica

Els comptes anuals s'han elaborat d'acord amb les normes establertes en la resolució de la Generalitat de Catalunya de 3 de maig de 1999, per la qual s'aprova el Pla especial de comptabilitat pública per a les universitats públiques catalanes i la Llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a 2005, Llei 11/2004, de 27 de desembre, amb l'objecte de mostrar la imatge fidel de la situació econòmicopatrimonial de la Universitat de Barcelona.

A la memòria s'amplien i expliquen els aspectes més significatius de la gestió econòmica de l'exercici i de la informació recollida en els comptes anuals. S'inclou tota la informació relativa a l'activitat de l'entitat recollida en el seu pressupost i en la gestió del seu patrimoni. Queden fora de l'abast d'aquest informe les operacions, béns, drets i obligacions de les diverses fundacions i empreses participades.

Anàlisi de la situació

De l'anàlisi de la informació recollida en els comptes anuals i en la Memòria de l'exercici 2006 se'n desprenen les conclusions exposades a continuació.

Desequilibri intern pressupostari

L'exercici s'ha tancat amb dèficit de 25 milions d'euros, 3 milions menys que el previst quan es va aprovar el pressupost. El resultat de l'exercici corrent presenta un dèficit de finançament de 20 milions d'euros i, per tant, els ingressos pressupostaris generats durant l'exercici han estat insuficients per a cobrir les obligacions reconegudes. Hi ha hagut una certa contenció, ja que el dèficit del 2006 no ha estat superior al 2005, tot i que es va produir una inflació de costos procedents de personal conseqüència de l'actualització salarial després dels acords signats el 22 de desembre del 2005 i les mesures aprovades per l'Estat. L'altre component de resultat de l'exercici, el d'exercicis tancats presenta un saldo negatiu de 5 milions, la diferència entre l'anul·lació de drets per 10 milions i els 5 milions de romanents no incorporats. El total de drets pendents de cobrar que conformen el romanent de tresoreria, l'indicador de la capacitat de finançament d'una entitat, es troben minorats en la provisió com a dubtós cobrament de 11 milions d'euros, en espera de la negociació amb la Generalitat sobre l'aplicació dels 60 milions d'euros per a dèficit històric continguts en el pla de millora del finançament o del venciment efectiu dels mateixos.

La situació d'algunes entitats del Grup, amb necessitats de finançament, ha comportat el destí de recursos de la Universitat per a continuar llurs projectes, tot i que la major exigència de resultats per part de la Universitat i l'aplicació del pla de viabilitat en la Fundació Josep Finestres han disminuït el total de subvencions atorgades al grup en el

2006. Resta pendent de veure l'evolució d'aquestes i l'impacte que sobre la Universitat tindrà la dissolució de la UB Virtual SL i el Punt UB. En relació a les operacions intragrup, resta pendent encara solucionar l'existència de saldos en litigi entre entitats del Grup, en concret amb el Parc Científic i la FBG, causats per la prestació de serveis de recerca que després els responsables dels projectes no tramiten. En la conciliació amb el parc representen a tancament 2006 prop de mig milió d'euros de deute no reconegut per la UB i la FBG no reconeix deute per serveis prestats per la UB que ascendeixen a 0,3 milions d'euros.

El signe negatiu tant de la solvència com de l'índex d'estalvi posen de manifest la delicada situació econòmica de la Universitat. En el 2005 perquè va produir-se la materialització del dèficit històric i perquè s'està encara elaborant un pla de viabilitat que permeti corregir les causes del dèficit actual junt amb una major dotació econòmica que asseguri la suficiència financera del sistema universitari. El dèficit s'ha pogut contenir, malgrat l'increment de les despeses de personal i la actualització de la subvenció de la Generalitat per l'IPC, gràcies a l'increment dels ingressos propis, acadèmics i prestacions de serveis

La Universitat presenta sempre uns elevats índexs de modificació de pressupost conseqüència de la incidència de la programació dels cursos de postgrau entre dos exercicis, els projectes de recerca d'abast pluriennal i els retards d'execució en el pla d'inversions.

El menor grau d'execució del pressupost de despeses respecte al d'ingressos es deu també a les inversions, els projectes de recerca i els ensenyaments no homologats. Els primers per tenir una durada superior a l'exercici i els segons perquè no hi ha una coincidència entre any acadèmic i exercici econòmic. Ara bé, el grau de compliment de pagaments i cobraments no presenta el mateix ritme, això és, junt al dèficit, la causa d'haver de recórrer a pòlisses de crèdit en moments de tensions de tresoreria.

Aquest recurs a pòlisses incideixen negativament sobre l'índex de càrrega financera. Els valors d'aquest índex encara que menors que els suportats fins el 2004 no tenen el mateix significat econòmic. Fins aquell exercici la major part del deute corresponia a inversions i tot i ser assumit per la Universitat, després era abonat per la Generalitat, mentre que ara es correspon en la seva totalitat a endeutament propi.

Per tipus de pressupost, el resultat de les operacions no financeres, per primer any amb un saldo positiu es deu a ingressos extraordinaris corrents que ascendeixen a 3 milions d'euros del capítol 3. Aquest finançament extra s'ha destinat a disminució del dèficit. El resultat de les operacions de capital, presenta un saldo negatiu 14 milions degut a que en aquest període finalitzaven les obres del Col·legi Major Sant Jordi i del pla d'inversions universitàries 2000-2006, i per tant s'ha concentrat gran part de la despesa finançada amb romanents de tresoreria. Així i tot, resta pendent de finalitzar les obres de la Biblioteca de Biologia, Medicina i l'acord de liquidació de les Facultats de Filosofia i Geografia i Història.. El diferencial entre les despeses de recerca i inversions finançades amb romanent i els nous fons no disposats, ha permès durant aquest exercici paliar part de les tensions de tresoreria.

Desequilibri econòmic

El resultat de l'exercici 2006 presenta un benefici de 17 milions d'euros gràcies als ingressos extraordinaris corresponents al resultat de l'operació de compravenda del Col·legi Major Sant Jordi i de la regularització comptable del saldo del compte de subvencions de capital. En canvi, el resultat d'exploració amb una pèrdua de gairebé 6 milions reflecteix el desequilibri econòmicopatrimonial. (veure quadre 1.2 "Resultat econòmicopatrimonial de l'exercici"). Les despeses extraordinàries, tot i que enguany són superiors a exercicis anteriors, corresponen a drets anul·lats de pressupostos tancats que es trobaven provisionats en 6,9 milions, tal i com s'observa en la variació de les provisions de circulat del quadre Resultat Economicopatrimonial de l'exercici.

L'augment de les despeses en personal i els serveis exteriors, tal i com ve passant en els darrers exercicis, són els factors que fan difícil la sostenibilitat d'un equilibri econòmic amb el mateix nivell de finançament consolidat. La despesa en personal, amb un increment del 8,6% respecte el 2005, augmenta en 19 milions d'euros. Aquest increment contrasta amb el de la subvenció corrent de la Generalitat de Catalunya, principal font de finançament, on només s'ha incrementat l'IPC donada la situació d'ajust transitori que pateix la Universitat de Barcelona després de la implantació del model de finançament. Aquesta desviació es pot observar en l'evolució de l'índex del grau de cobertura de capítol 1 (veure indicadors pressupostaris). L'increment de les despeses de personal són la consolidació dels acords del 22 de desembre de l'exercici 2005, el creixement vegetatiu propi produït pels deslliscaments de triennis i mèrits docents, l'increment del personal cofinançat vinculat a la recerca i la materialització de l'acord signat el 26 octubre del I Conveni del personal investigador laboral amb una repercusió de 1,2 milions d'euros. També decisions alienes a la Universitat com la inclusió del l'augment anual del 20% del complement de destí en les pagues extres del personal funcionari, repercuteixen negativament en el resultat final. Tampoc les mesures aplicades del pla de jubilació anticipada tenen una gran incidència en el 2006, ja que els efectes econòmics es produeixen a partir d'octubre amb l'inici del curs acadèmic i perquè part de l'estalvi s'ha destinat a la promoció de professorat. Aquest component de la despesa, el més important, és difícil de controlar. L'augment de preus i prestacions dels serveis associats a infraestructures, la política de millora de la xarxa i serveis informàtics, l'adequació d'espais per la implantació de Bologna i la posada en marxa dels masters oficials són la principal causa dels increments en la partida de serveis exteriors. També, les despeses induïdes de recerca no totalment finançades generen pèrdues corrents per aquelles institucions que més investiguen, mentre no es revisi el marc general de finançament de la recerca.

Anteriorment ja es mencionava el desigual creixement dels ingressos i les despeses corrents. Els ingressos extraordinaris per la recuperació de l'IVA i un major seguiment de la recuperació de la despesa del personal finançat amb projectes de recerca, recollits en altres ingressos de gestió ordinària, han permès tancar l'exercici amb una pèrdua menor de l'estimada. Aquests ingressos corrents extraordinaris no es mantindran en els popers exercicis i per tant, s'hauria de fer una important contenció de la despesa tant de personal com en serveis. La partida de subvencions corrents que proporcionalment més ha augmentat, concretament en un 30%, el que ve a representar 2,2 milions d'euros, ha estat la que serveix per finançar categories especials de personal i beques convocades pel Ministerio de Educación y Ciencia (MEC), que abans pagava directament al

beneficiari. També els overheads de recerca han incrementat en prop d'un milió d'euros degut a la incidència progressiva que té la decissió d'augmentar-ne el percentatge per part del MEC.

Enguany, l'altre gran component dels ingressos generalistes, la matrícula oficial, presenta en el 2006, un increment que esperem es consolidi en els propers exercicis, tot i que els estudis sobre població en edat d'estudiar publicats pel INE apunten una recuperació a partir del 2012.

En referència a les inversions, la Universitat de Barcelona segueix requerint, degut a l'antiguitat d'alguns edificis, força recursos per a adequar les seves instal·lacions i per substituir equips i material obsolets. La recerca i algunes de les adequacions d'instal·lacions s'estan finançant amb cofinançaments i amb subvencions reintegrables per a infraestructura científica i la convocatòria a parcs científics atorgades pel Ministeri d'Educació i Ciència afectant no tan sols al nivell d'ingressos, sinó també a un major endeutament

En un altre sentit, l'amortització i el ritme d'inversions també estan íntimament relacionats en el resultat econòmicopatrimonial. Una anàlisi més acurada de l'immobilitzat material i les amortitzacions corresponents es presenta al quadre 5.1. i al quadre de ratios d'immobilitzat on el percentatge mitjà d'amortització és manté molt semblant al d'anys anteriors.

Grau de finançament

El grau de finançament que es deriva de l'actual model és insuficient per les necessitats de la Universitat de Barcelona. El ritme creixent de recursos que s'han de destinar a la recerca per tal de mantenir l'actual nivell de qualitat investigadora, no és paral·lel al creixement dels recursos atorgats per aquest fi per part de les institucions públiques. Polítiques de cofinançament i subvencions reintegrables condicionen el destí de recursos disponibles de la Universitat que, per una altra banda, són també menors. Tampoc les noves exigències d'un mercat més competitiu i selectiu en l'oferta acadèmica pot afrontar grans disminucions en la despesa corrent si vol fer atractius els ensenyaments de la Universitat. Això però, no ha d'impedir que s'apliquin mesures de racionalització dels recursos, sobretot docents, en aquells ensenyaments menys demandats. En aquest sentit s'ha de continuar impulsant polítiques de prejubilació i negociar, en la mesura del possible, la reassignació a altres titulacions.

El Pla de Finançament per a la millora de les Universitats Públiques Catalanes aprovat el 4 d'octubre del 2006 aporta nous recursos pel conjunt del Sistema Universitari a partir del 2007. Per tant, no ha repercutit en el resultat del 2006. El destí d'aquests recursos, si més no segons les estimacions pel 2007, s'ha vist ja pràcticament absorbit pels increments de les despeses de personal en bona part per acords aliens a la Universitat i l'altre per la pressió interna per l'aprovació de la RLT i la regularització de la precarietat laboral dels contractes temporals.

Grau de liquiditat i tresoreria

Durant l'exercici s'han produït tensions de tresoreria que han obligat a la Universitat a recórrer a instruments financers a curt termini per fer front a les necessitats de pagament, el que ha comportat un increment de la càrrega financera pròpia. Aquestes tensions de tresoreria són per l'incidència del dèficit estructural sobre els recursos que, de moment, es sostenible en tresoreria per un menor grau d'execució de les despeses afectades executades, recerca i inversions, sobre els ingressos. Igual que en el 2005, la forta entrada de fons per a la recerca la darrera setmana de desembre junt amb el cobrament de deutes de la Generalitat han permès tancar l'exercici amb un saldo de tresoreria de 5,6 milions, en un nivell similar al 2005. El coeficient mig al llarg de l'exercici es situaria a nivells molt més baixos, propers al 0,05 en comptes del 0,12 de final d'exercici.

El ritme de pagaments fins ara seguia la mateixa tendència que el de cobraments, en canvi enguany i a conseqüència de la pressió del dèficit acumulat, la Universitat ha hagut de dilatar el període de pagament, tot i que havia millorat el de cobrament, en especial el de la Generalitat. A mesura que el dèficit acumulat sigui major, les tensions de tresoreria només podran superar-se amb el recurs a l'endeutament i la dilatació en el període de pagament, sempre i quan sigui possible. L'empitjorament del cobrament per part dels proveïdors comportarà a mig termini a un increment de costos, ja que acabaran repercutint en el preu el sobrecost de finançament.